

KESKİK

Gonca TOKUZ
Prof. Dr. İbrahim Halil GÜZELBEY

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI

KEŞKEK

Edit6rler

Gonca Tokuz • Prof. Dr. İbrahim Halil Güzelbey

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ

2025

Kapadokya Üniversitesi Yayınları: 110
Gastronomi Serisi: 2
ISBN: 978-625-96451-3-1

© Ağustos 2025

KEŞKEK

Editörler

Gonca Tokuz • Prof. Dr. İbrahim Halil Güzelbey

© Copyright, 2025, KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ

Sertifika No: 43348

Kapadokya Üniversitesi tarafından yayımlanan basılı, elektronik veya diğer formatlardaki bilimsel yayınlar, sempozyum bildirileri ve ders içeriklerine ait bütün haklar Kapadokya Üniversitesine aittir. Tanıtım amacıyla kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar dışında, Kapadokya Üniversitesinin yazılı izni olmaksızın yayının tümünün elektronik, mekanik veya fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Seri Editörü: Ezgi Demir Özer

Redaktör: Duran Can Gazioğlu

Kapak Fotoğrafı: Ahmet Özyurt

Kapak Tasarım: Çağatay Sancar

Sayfa Tasarımı: *ademsenel.com*

Baskı ve Cilt: Bizim Büro (Sertifika No: 42488)

Bu kitapta yayımlanan tüm bölümlerin içeriklerinden yazarları sorumludur.

Metinler, yazarların kendi düşüncelerini yansıtmaktadır.

Tokuz, G., Güzelbey, İ. H. (Editörler). (2025). Keşkek. Nevşehir: Kapadokya Üniversitesi Yayınları.

638 s. 16x24 cm.

ISBN: 978-625-96451-3-1

Anahtar sözcükler: 1. Gastronomi, 2. Geleneksel Mutfak, 3. Tören Yemeği, 4. Keşkek

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ

50420 Mustafapaşa, Ürgüp, Nevşehir

yayinevi@kapadokya.edu.tr

kapadokyayayinlari.kapadokya.edu.tr

0(384) 353 5009

www.kapadokya.edu.tr

KEŞKEK

Editörler

Gonca Tokuz • Prof. Dr. İbrahim Halil Güzelbey

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ

2025

SUNUŞ

Bu kitabın öyküsü, Kapadokya Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sayın Hasan Ali Karasar'a yaptığımız nezaket ziyareti ile başladı. Ama asıl öyküler, "keşkek" yemeğinin kendisiydi.

Geçmişini antik çağlara kadar uzatabileceğimiz yemek, adından başlayarak bizlere o kadar çok şey anlatıyordu ki... Tahmin edilebileceğiniz gibi hepsini bir kitaba sığdırmak, gerçekleşmesi imkânsız bir düştü. Sadece bir ilçede, köyde, mahallede hatta yan yana sıralanmış birkaç evde bile yemek, birbirinden çok farklıydı. Biz, sadece çok küçük bir kısmını sizlere aktarmaya çalıştık. Sadece o küçük kısmı aktarırken duyduğumuz mutluluğu sözcüklere dökmemiz çok zor. Ancak bir düşümüzün gerçekleştiğini ifade edebiliriz.

Bu düşün gerçekleşmesinde çok kişinin katkısı ve emeği var. Öncelikle Kapadokya Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Sayın Funda F. Aktan'a, Rektör Prof. Dr. Sayın Hasan Ali Karasar'a teşekkürlerimizi sunuyoruz. Sayın Ezgi Demir Özer ve Sayın Duran Can Gazioğlu'na, tüm yayınevi ekibine, Prof. Dr. Sayın Metin Ekici başta olmak üzere kitapta büyük emekleri olan akademisyen, yazar, araştırmacı, danışmanlara, fotoğraf sanatçısı arkadaşlara teşekkür ederiz. Dostlarımıza ve ailemize ise bize verdikleri destek için minnettarız. Bihin Güzelbey, Selmin Barman, Hüseyin Tokat, Gazanfer Sağlam, Hannan Aslan, Ersin Adal'a da ayrıca teşekkürler.

Gonca Tokuz

Prof. Dr. İbrahim Halil Güzelbey

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ / 4

1. BÖLÜM

KEŞKEĞİN KÖKENİ VE KÜLTÜREL ANLAMI

KEŞKEK SÖZCÜĞÜNÜN ETİMOLOJİSİ.....	11
<i>EMİNE SOYYİĞİT</i>	
KEŞKEK SÖZCÜĞÜNÜN TÜRK KÜLTÜRÜNDEKİ KAVRAM ALANI.....	19
<i>YUSUF GÖKKAPLAN</i>	
GIDA GÜVENLİĞİ VE SOKÜM: KEŞKEĞİN UNESCO SERÜVENİ	29
<i>CEVDET AVCI</i>	
UNESCO SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS SÖZLEŞMESİNDE TÖREN KEŞKEĞİ GELENEĞİ	43
<i>NİHAL KADIOĞLU ÇEVİK</i>	
YEMEK VE KİMLİK: KÜLTÜREL KİMLİK UNSURU OLARAK GELENEKSEL TÖREN KEŞKEĞİ	66
<i>GÖKÇE EMEÇ YÜCESOY</i>	
TOPLUMSAL DAYANIŞMANIN LEZZETLİ HÂLİ: KEŞKEK	78
<i>ALİ DUYMAZ • CEREN DEMİREL ŞEKERCAN</i>	

2. BÖLÜM

SAĞLIK, GASTRONOMİ VE TURİZM

TOPRAKTAN KÜRESEL GELECEĞE: BUĞDAYIN GENETİK MİRASI VE STRATEJİK YOLCULUĞU.....	89
<i>MELİKE BİCİCİ • SEVİM D. KARA ÖZTÜRK • ESRA ÇAKIR • HAKAN ÖZKAN</i>	
KEŞKEK VE SAĞLIK.....	108
<i>CEYHUN DİZDARER</i>	

GELENEKTEN GELECEĞE KEŞKEK: BİR ANADOLU YEMEĞİNİN
GASTRONOMİ VE BESLENME PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ 123
AYŞE DUYGU ÇETİNKAYA • SEDA GENÇ

TÜRK MUTFAK KÜLTÜRÜNÜN TAŞIYICILARI: COĞRAFİ İŞARETLİ KEŞKEKLER VE
COĞRAFİ İŞARETLİ KEŞKEKLERİN BESLENME VE GASTRONOMİ ALANINDAKİ ÖNEMİ 138
MİNE ERDEM BÜYÜKKİRAZ • EZGİ DEMİR ÖZER

TÜRK MUTFAĞININ ÇOK ÖZEL BİR LEZZETİ OLAN KEŞKEĞİN
GASTRONOMİ TURİZMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 160
HÜSEYİN ALTINEL

3. BÖLÜM EDEBİYAT VE SANATTA KEŞKEK

TÜRK EDEBİYATINDA KEŞKEK 173
ÜMRAL DEVECİ

TÜRK KÜLTÜRÜ VE ŞİİRİNDE KEŞKEK 199
ŞEVKİYE KAZAN NAS

KEŞKEK SESİNDEN BELLİ OLUR: KEŞKEK KÜLTÜRÜNE GASTROETNOMÜZİKOLOJİK BAKIŞ 215
ÖZLEM DOĞUŞ VARLI

4. BÖLÜM BÖLGESEL VE YÖRESEL KEŞKEKLER

GAZİPAŞA YÖRESİ DARI KEŞKEĞİ: TÜKETİM ALIŞKANLIKLARI VE BESİNSEL ÖZELLİKLERİ 237
MEHMET DURDU ÖNER • GÜLDEN KILIÇ • MANOLYA ESER ÖNER

ANTALYA'DA KEŞKEK GELENEĞİ VE DÖNÜŞÜMÜ 252
PETEK ERSOY İNCİ

TARSUS GELENEKSEL KÜLTÜRÜNDE KEŞKEK 266
İREM GÖKKORUK • BEHİYE KÖKSEL

ANAMUR VE BOZYAZI MUTFAK KÜLTÜRÜNDE DÖĞME 276
NEVZAT ÇAĞLAR

DOĐU ANADOLU BÖLGESİ'NİN ADLARI DA TATLARI DA GÜZEL KEŐKEKLERİ: HALİSE, HÂRSE, HERSE, GENDİME, GERANDİ, DAHNKUT	298
<i>GONCA TOKUZ • SELMİN BARMAN</i>	
İZMİR MUTFAK KÜLTÜRÜNDE KEŞKEK	316
<i>BETÜL ÖZTÜRK</i>	
BİR YEMekten FAZLASI: KÜLTÜREL BİR ANLATI OLARAK TİRE KEŞKEĞİ.....	331
<i>PINAR FEDAKAR</i>	
AYDIN'DA TÖREN KEŐKEĐİNİN YAPILIŐI VE SUNUMU	347
<i>GÜLSER NAZLI BAŞAR</i>	
BİR TÖREN YEMEĞİ OLARAK UŐAK KEŞKEĞİ	361
<i>ERHAN SOLMAZ</i>	
GÜNEYDOĐU ANADOLU BÖLGESİ'NDE YAPILAN KEŞKEKLER VE ÖZELLİKLERİ.....	369
<i>OYA ÖZKANLI</i>	
İÇ ANADOLU'DA KEŞKEK	380
<i>MUSTAFA SANDIKCI • NURULLAH KART</i>	
DOĐU KARADENİZ BÖLGESİNDE KEŞKEK	398
<i>MEHMET KABACIK</i>	
SİNOP COĐRAFYASI VE KEŐKEKLERİ.....	406
<i>DAMLA UNCUER</i>	
KÜLTÜRÜN LEZZETLİ MİRASI: GÖYNÜK KEŞKEĞİ.....	429
<i>NAGİHAN BAYSAL YURDAKUL</i>	
MARMARA BÖLGESİ KEŐKEKLERİ VE RİTÜELLERİ	439
<i>ENES GÜNDOĐDU • MELİH İÇİGEN</i>	
TRAKYA KEŐKEKLERİ.....	452
<i>CEYHUN UÇUK</i>	

5. BÖLÜM

İNANÇ SİSTEMLERİNDE VE SINIR ÖTESİNDE KEŞKEK

ADANA'DA HAYIR KEŞKEĞİ: KAMHI	463
<i>SALİHA KIRICI</i>	
SEFERİHİSAR BEYLER KÖYÜNDE BİR HAYIR YEMEĞİ OLARAK KEŞKEK	476
<i>GONCA KUZAY DEMİR • AYSUN VENCELİ KÜÇÜK</i>	
HATAY'IN KÜLTÜREL ZENGİNLİĞİ, ÇOK KİMLİKLİ YAPISINDA HERİSE, DÖĞME VE AŞŞUR YEMEKLERİ	490
<i>İBRAHİM ÜNAL KAHRAMAN</i>	
AYDIN İLİNDE TÖREN KEŞKEĞİ ETRAFINDA ŞEKİLLENEN İNANMA VE UYGULAMALAR	511
<i>GÜLSER NAZLI BAŞAR</i>	
HAZIRLIKTAN PAYLAŞIMA: ACIPAYAM'DA KEŞKEK'İN RİTÜEL YOLCULUĞU.....	529
<i>MEHMET TOLGA BAKIRTAŞ</i>	
ANADOLU HRİSTİYANLARININ KÜLTÜRÜNDE KEŞKEK.....	541
<i>ŞÜKRAN ÜNSER</i>	
MEVSİMSEL VE DİNSEL BAYRAMLARDA KEŞKEK VE HERİSE.....	557
<i>GONCA TOKUZ</i>	
ANADOLU'NUN ÖTESİNDE KEŞKEK	580
<i>NEDİM ATILLA</i>	
KEŞKEK İLE TARHANANIN PREHİSTORİK KÖKENLERİ: TARHANA-KEŞKEK KARDEŞLİĞİ.....	594
<i>AHMET UHRİ</i>	
KIBRIS'IN POPÜLER LEZZETLERİNDEN HERSE: TARİHSEL SÜREÇTEN GÜNÜMÜZE.....	605
<i>ALİ ÖZÇİL • İHSAN EROL ÖZÇİL</i>	
DİZİN	615